

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งนี้ถือเป็นการประกอบธุรกิจในการให้สินเชื่อประเภทหนึ่งซึ่งต้องมีกฎหมายในการควบคุมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเอาเปรียบผู้ใช้บริการลิสซิ่งมากเกินไป ทั้งในเรื่องหน้าที่ ความรับผิดชอบ และในเรื่องของการคิดดอกเบี้ย กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญในการควบคุมผู้ที่ประกอบธุรกิจประเภทนี้ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้โดยตรงเลย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักการการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ แต่ลิสซิ่งจะมีลักษณะที่เหมือนกับสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ศาลจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ มาปรับใช้กับกรณีของลิสซิ่งในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเท่านั้น และใช้หลักการตีความสัญญา จึงส่งผลให้การตีความสัญญาลิสซิ่งนั้นมีข้อจำกัด

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีการที่จะพยายามที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งนี้ออกมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งแต่ขณะนี้ยังเป็นเพียงร่างพระราชบัญญัติอยู่โดยมีชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...)” ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ โดยเฉพาะ มีการกำหนดรูปแบบของสัญญาลิสซิ่ง การตีความสัญญาลิสซิ่ง กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่าลิสซิ่งและผู้เช่าลิสซิ่งออกมาเพื่อควบคุมผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งและคุ้มครองผู้ใช้บริการธุรกิจลิสซิ่งนี้

ในส่วนของต่างประเทศนั้น สัญญาลิสซิ่งของสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการเพื่อรวบรวมกฎหมายของมลรัฐ (The Commissioners on Uniform States Laws) ได้ให้ความเห็นชอบในการบรรจุกฎหมายว่าด้วยกิจการลิสซิ่งในวัสดุอุปกรณ์ (Uniform Equipment Leasing Law) ไว้ใน The Uniform Commercial Code Article 2A Financial Lease Section 2A-103 (G) โดยให้นิยามของคำว่า “Financial Lease” หมายถึง ลิสซิ่ง คือ

1. ผู้ให้เช่ามิได้เป็นผู้เลือก ผลิต หรือขายสินค้า

2. ผู้ให้เช่าได้มาซึ่งสินค้า หรือสิทธิในความเป็นเจ้าของ หรือสิทธิในการใช้ประโยชน์เพราะเหตุที่มีการลิสซิ่ง และ

3. สำเนาของสัญญาซึ่งเป็นหลักฐานแสดงการซื้อสินค้าของผู้ให้เช่าซึ่งผู้เช่าได้รับขณะหรือก่อนลงนามในสัญญาลิสซิ่ง

สาธารณรัฐฝรั่งเศส การให้เช่าแบบลิสซิ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “Credit –Bail” โดยสภาพถือว่าเป็นเรื่องของการประกอบธุรกิจให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนขั้นพื้นฐาน (Basically Financial in Nature) สำหรับรูปแบบอื่นๆ ของธุรกิจให้เช่าลิสซิ่ง เช่น Operating Lease นั้น ในฝรั่งเศสถือว่าเป็นกรณีของการให้เช่าทั่วไป (Hiring) และต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศส ในฝรั่งเศสได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ โดยผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าแบบลิสซิ่งต้องถูกควบคุมภายใต้กฎหมายเลขที่ 66/455 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนดขอบเขตของธุรกิจให้เช่าแบบลิสซิ่ง และตัวบุคคลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าแบบลิสซิ่ง โดย “Credit –Bail” ได้ถูกให้คำนิยามตามกฎหมายดังกล่าวว่าเป็นการปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการให้เช่าแบบลิสซิ่งในสินค้านั้น หรือวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีการซื้อขายเพื่อนำมาใช้ในกิจการ โดยผู้ประกอบการลิสซิ่งยังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าว และในการปฏิบัติการของบริษัทดังกล่าวอาจอนุญาตให้ผู้เช่าสามารถที่จะขอซื้อทรัพย์สินสินค้า หรือวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ที่เช่านั้นได้ ไม่ว่าโดยทั้งหมดหรือบางส่วนในราคาที่ตกลงกัน หรืออย่างน้อยเท่ากับราคาปกติที่จ่ายเป็นค่าเช่าอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า สัญญา Finance Lease ในภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “Credit –Bail” คือ สัญญาเช่าที่เช่าทั้งสังหาริมทรัพย์ควบคู่ไปกับสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่ราคาในทรัพย์สินนั้นต้องคำนึงถึงค่าเช่าต้องถูกจ่ายด้วย สัญญาลิสซิ่งในฝรั่งเศสนั้นคือ การให้บริการทางการเงินโดยอาศัยธนาคาร หรือบริษัททางการเงินซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินส่วนบุคคลตามความต้องการของลูกค้า และให้เอาทรัพย์สินดังกล่าวให้ลูกค้าเช่าตามค่าเช่าที่ได้ตกลงกันไว้ กับสิทธิทางเลือกในการซื้อทรัพย์สินนั้น ณ เวลาสิ้นสุดของระยะเวลาตามสัญญา ดังนั้นในสัญญา Leasing นั้นจะเป็นสัญญาที่มีคู่สัญญา 3 ฝ่ายเสมอ

เมื่อกฎหมายของประเทศไทย ณ ปัจจุบันนี้ยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมเกี่ยวกับลิสซิ่งโดยเฉพาะทำให้ศาลในประเทศไทยเมื่อมีคดีที่เกี่ยวกับลิสซิ่งขึ้นสู่ศาล ศาลได้นำกฎหมายที่เกี่ยวกับการเช่าซื้อ และนำหลักในเรื่องสัญญาโดยทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งกับข้อเท็จจริงมาปรับใช้บังคับกับกรณีของลิสซิ่งนี้ โดยจะพบว่าการนำกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งในลักษณะดังกล่าวมาปรับใช้กับกรณีของลิสซิ่งนี้ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ ผู้บริ โภคหรือผู้เช่าซื้อนี้ยังไม่ได้รับความคุ้มครอง

ตามกฎหมายหรือได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมายเท่าที่ควร ถือเป็นช่องว่างของกฎหมายอย่างหนึ่งที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะ ในทางปฏิบัติเมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลแล้วศาลก็จะการปรับใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งในเรื่องของสัญญาเช่าทรัพย์สิน และสัญญาเช่าซื้อมาใช้กับสัญญาลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตามแม้จะใช้หลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งตามหลักกฎหมายของสัญญาเช่าทรัพย์สินและเช่าซื้อดังกล่าวมาปรับใช้กับสัญญาลิขสิทธิ์แล้วกลับปรากฏว่ายังไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำสัญญาลิขสิทธิ์ เนื่องจากความหมายและลักษณะของสัญญา รวมทั้งจุดประสงค์ของสัญญาเช่าทรัพย์สินและเช่าซื้อมีความแตกต่างกับสัญญาลิขสิทธิ์ จึงส่งผลกระทบต่อคู่สัญญาที่อาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาคดีของศาล และอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเยียวยาตรงกับเจตนารมณ์ของสัญญาลิขสิทธิ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาลิขสิทธิ์ขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยกฎหมายดังกล่าวควรที่จะกำหนดเกี่ยวกับนิยาม สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา ความรับผิดชอบ การเยียวยาความเสียหาย และการสิ้นสุดของสัญญาลิขสิทธิ์ขึ้น เพื่อนำมาปรับใช้ในกรณีที่มีข้อพิพาททางสัญญาลิขสิทธิ์เกิดขึ้น แต่ปัจจุบันประเทศไทยได้มีร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาของคณะกรรมการกฎหมายอยู่จึงยังไม่มีมีการประกาศใช้ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงตัวร่างกฎหมายดังกล่าวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามแนวทางที่ผู้เขียนเสนอแนะ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้โดยกำหนดให้ผู้เช่าสามารถฟ้องร้องผู้ผลิตทรัพย์สินที่เช่าได้โดยตรง ในกรณีที่หากปรากฏว่าทรัพย์สินที่เช่านั้นเกิดชำรุดบกพร่องหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เช่า เพราะหากไม่กำหนดผู้เช่าย่อมจะไม่สามารถที่จะฟ้องผู้ผลิตโดยตรงได้ เนื่องจากผู้เช่าไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ผลิตทรัพย์สินที่เช่า และหากจะฟ้องผู้ให้เช่าให้รับผิดชอบ อาจจะต่อสู้ได้ว่าความเสียหายเกิดจากกระบวนการผลิตซึ่งผู้ให้เช่าไม่ใช่ผู้ผลิตจึงไม่ต้องรับผิดชอบได้ ดังนั้น ช่องว่างของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแก่ผู้เช่าหากผู้เช่าต้องการที่จะฟ้องร้องให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นนี้ว่า ควรที่จะมีการพิจารณาเพิ่มเติมหลักกฎหมายในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเพิ่มเติม โดยเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการที่ผู้เช่าสามารถรับช่วงสิทธิ

ของผู้ให้เช่าฟ้องร้องผู้ผลิตทรัพย์สินที่เช่านั้นได้โดยตรง ในกรณีที่ปรากฏว่าความเสียหายนั้น
เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต อันมิใช่เกิดจากการกระทำผู้เช่าเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากประเทศไทยได้มีการปรับปรุงกฎหมายตามข้อเสนอแนะดังกล่าวมา
ข้างต้นนี้ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสัญญา리스ซึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายมากยิ่งขึ้น